

Fot. B. Schn. aug. 1912.

Tramp fra Skåne. Halvkjørt.

Like foran hesten sees en av de anvendte trillebaarer.

Naar torven skal lages tages den mere eller mindre vaate »materie« op av myren og kjøres i trillebaarer til trampen, som fyldes til randen. Trampkjærren skal da staa omtrent midt imellem midtstolpen og ytterkanten. Derpaa jevnes torven utover og for kjærrens inderste hjul dannes en grund rende rundt. Saa ifyldes vand saa det kommer ind i denne rende. Hvor meget vand, der skal anvendes, er erfaringsmæssig. Til en tramp av ovenfor angivne dimensioner behøves 3-500 bøtter idethele efter materiens vaathet. Før kjøringen begynder ifyldes kun noget under halvparten. Derpaa begynder man at kjøre rundt. Trampkjærren vil da bevæge sig indover mot centrum, men holdes fast av wiren og spærrehaken. Til en begyndelse gaar den adskillig skakt og skjævt og der maa da kjøres forsigtig, hjælpes paa litt her og der med spader, slaaes paa mere vand, graves gjenveier for vandet o. s. v. Men snart bløtes massen op og kjærren gaar jevnere. For hver gang, der er kjørt helt rundt, slappes wiren ved spærrehaken et hakk og kjærren arbeider sig derved successivt indover. Naar den er kommet helt ind gaas den motsatte vei og naar kjærren er kommet tilbake til sin midtstilling danner torvmassen i den inderste halvdel en jevn grøt.

Saa dannes en grund rende ytterst, mere vand paafyldes og kjærren kjøres helt ut til kanten idet der for hver omkjørsel strammes et hakk. Tilslut kjøres igjen indover omtrent kjærrens bredde, alt er da passeret av kjærren to ganger og danner en jevn grøt. Hvor meget vand der skal anvendes for at faa torvgrøten passende tyk er selvfølgelig en erfarings sak og likeledes paa hvad tidspunkt mere vand behøves. Viser massen sig paa enkelte steder at bli for tør, maa her paaslaaes vand

eller graves en rende saa vandet løper dit. Danner der sig en vold paa et sted, maa denne jevnes o. s. v. Massen skal til slut være som en jevn, tyk grøt. Den hele kjøring tar mellem 2 og 3 timer. Der behøves kun en hest men helst to mand.

Massen spades nu op i trillebaarer og væltes over formrammer paa tørkefeltet. Som tørkefelt anvendes f. eks. en jevn del av myren (fri for lyng m. m.) eller en slette like ved (oftest græsgrodd). Formrammerne er av almindelig facon med haandtak paa den ene side og sidestykkerne forlænget paa den anden. F. eks. 1,10 m. bred og 1,60 m. lang med 7 ganger 7 former 13 g. 21 cm. og 9 cm. dyp; i almindelighet beslaat med baandjern paa begge sider. En trillebaar passer til en ramme, massen jevnes og gattes og rammen løftes saa med engang op igjen for at lægges færdig til næste vending. For at slippe bedre lægges rammen før man begynder nogen minutter i torvgraven til gjennembløtning. Ved avløftningen løftes først litt paa det ene hjørne og rammen slipper saa let.

Er man blot nogenlunde heldig med veiret bibeholder torven sin form meget godt og blir helt regelmæssig. Blir der regn like efter støpningen blir den selvsagt mindre regelmæssig, men taaler ogsaa forbausende meget derav. Torven ligger paa denne maate til den er passende tør, sættes undertiden paa kant, men sættes almindeligst direkte op i pyramider til den er fullstændig tør. Det færdige produkt varierer selvfølgelig meget efter »materien«s beskaffenhet, men er gjennemgaaende av udmerket kvalitet, fast, med god sammenhengningskraft og brænder meget godt.

Arbeidet utføres meget ofte paa akkord og betales da med kr. 1,50 — 1,60 (op til 1,75) pr. 1000 utlagt torv. Arbeidsgiveren holder hest og redskaper. Opsætningen betales med 15 øre pr. 1000. 2 dygtige arbeidere kan paa en dag lægge ut 7-8000 tilsammen, men dette kræver baade kraftige karer og lang arbeidsdag. I almindelighet regnes 2000 stk. pr. mand pr. dag som passende arbeidsydelse. Den færdige torv betales i Hässleholm med 50 øre pr. Hl. (ca. 60 torv pr. Hl.).

En mere primitiv maate at lage denne formtorv paa og som formentlig er den oprindelige er at torvmassen i torvgraven stemples med føtterne til den danner en passende grøt og saa behandles som foran. Denne stampning er et tungt arbeide, men man sparer forsaavidt en transport — fra torvgraven til »Trampen«. Betalingen er i almindelighet kr. 1,55 pr. 1000.

Nedenstaaende analyser er av torvprøver uttat fra forskjellige myrer i nærheten av Hässleholm i første halvdel av august 1912. Torven er m. h. t. forholdene under tørkningen m. m. av middels kvalitet. Analyserne er utført av Statens kemiske kontrolstation i Trondhjem. Brændværdibestemmelsen med Parris kalorimeter.

Torv laget i »tramp«.

	Vand. %	Vandfri substans.		Vand og askefri substans. Brændværdi. Kal.	Beregnet med 25 % vandgehalt. Brændværdi. Kal.
		Aske. %	Brænd- værdi. Kal.		
Prøve 1 . . .	20,86	5,13	5679	5986	4109
— 2 . . .	30,16	17,01	4900	5904	3525
— 3 . . .	14,19	6,34	5432	5800	3924

Prøve 3 volumvegt: 1 dm.³ = 597 gram. Sammenholdningsgrad: Middels fast. Kan anslaaes til 1,5.

Den høje askegehalt i prøve 2 kommer av at myren tidligere har været paakjørt sand. Den er tørket under mindre gode veirforhold.

Torv stampet i torvgraven.

	Vand. %	Vandfri substans.		Vand og askefri substans. Brændværdi. Kal.	Beregnet med 25 % vandgehalt. Brændværdi. Kal.
		Aske. %	Brænd- værdi. Kal.		
Prøve 1 . . .	13,43	2,75	5580	5738	4935
— 2 . . .	21,33	2,22	5208	5326	3756

TORVSTRØ

PAA grund av torvstrøets mange udmerkede egenskaper egner det sig særlig til at *strø* under kreaturene inde i baasene. Det er kan hængle den ikke mindst vigtige av torvstrøets opgaver at *holde rent i fjøset*. Vi vet, hvor ubehagelig det er for os mennesker at opholde os i boliger, hvor det ikke er helt rent, og hvor luften er bedærvet, og vær forvisset om, at ogsaa kreaturene trives bedst, hvor det er rent, og luften er frisk. Ved anvendelse av torvstrø faar dyrene et mykt og tørt leie. Al fugtighet absorberes vel og bevares imot forraadnelse. Luften blir frisk og ren i fjøset.